

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ANLAMSAL ÇAĞRIŞIM İÇİN KULLANDIKLARI AKRONYUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Mevlüt Gündüz
Mehmet Köse İlkokulu
mevlutgunduz1981@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının göreve başladıklarında ders anlatırken kullanacakları akronymları tespit etmek ve bunu daha çok nasıl uygulayacaklarını ortaya çıkarmaktır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgu bilim) yaklaşım kullanılmıştır. Bu araştırma, 2014–2015 öğretim yılında, Isparta ilinde özel bir dershanede KPSS' ye hazırlan öğretmen adaylarından toplam 210 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada verilerin tamamı, araştırmacı tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" ile elde edilmiştir. Veriler önce bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiş sonra da nitel araştırma tekniklerden içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen bulgulara baktığımızda, öğretmen adayları en çok tarih ve coğrafya dersinde akronym üretmişlerdir. Üretilen akronyumlarda daha çok ilk harfi kodlama şeklinde olmuştur. Yine öğretmen adayları en çok yerleri ve maddeleri öğretirken akronym kullanmaya ihtiyaç duyacaklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Anlamsal çağrışım, bellek destekleyici ipuçları, akronym, hatırlama.

ASSESSMENT OF ACRONYMS USED BY TEACHER NOMINEES FOR SEMANTIC ASSOCIATION

Abstract

The aim of this study is to identify the acronyms that the prospective teachers use when teaching and introduce how to apply them more. One of the qualitative research methods, phenomenological approach is used. This research has been carried out with 210 prospective teachers attending KPSS (Public Personnel Selection Examination) courses in a private teaching institution in 2014-2015 school year in Isparta. All of the data in the study were obtained through "Semi-Structured Interview Form" consisting of open-ended questions prepared by the researcher himself. First the data were computerized then they were analyzed by using content analysis of qualitative research techniques. When considering the findings, prospective teachers produced acronym in history and geography lessons mostly. Acronyms were generated through coding the initial letters. In addition, the prospective teachers have indicated that they most need to use acronyms when teaching locations and items.

Key Words: Semantic association, mnemonic devices, acronym, recall.

GİRİŞ

Andreasen, (2009: 91) beyindeki çağrışım alanının, duylardan ve beynin başka bölgelerinden bilgi olarak bunları potansiyel olarak yeni şekillerde birbirine bağlayan bir yapı gösterdiğini bildirmiştir. Bu yapılar öğrenmeyi anlamlı ve kalıcı hale getirmede önemli bir paya sahiptir. **Öğrenilecek bir malzeme ne kadar anlamlı ise o kadar kolay öğrenilir. Çağrışımsal anlamlılık olarak ifade edebileceğimiz bu durum, yeni öğrenilen bir bilginin zihinde neleri hatırlattığıyla açıklanır (Arı, 2005).** Çünkü her bir kavram ilişkili olduğu tasarım veya çağrışımlarıyla tanınır ve hatırlanmaktadır (Karadüz, 2003).

Anlamlandırma, kısa süreli belleğe gelen yeni bilginin uzun süreli bellekte daha önceden var olan bilgiyle çağrışımlar kurmasıdır (Senemoğlu, 2007: 299; Ulusoy vd., 2003: 271). Anlamlı öğrenme dediğimiz durum da öğrencinin yeni gelen bilgileri belleğindeki eski bilgileriyle ilişkilendirerek uzun süreli belleğe kodlayarak

atmasıdır. Bu stratejinin temelinde öğrencinin karşılaştığı bilgiyi olduğu gibi alması değil, önceden öğrenmiş olduğu bilgilerle karşılaştırıp bütünleştirerek yeni anlamlar oluşturması ve zihnine yerleştirme durumu söz konusudur (Demirel, 2008: 141).

Kodlama ve anlamlandırmayı açıklamaya çalışan kuramların başında ise bilgi işlem kuramı gelir. Bilgiyi işleme kuramına göre insan dış dünyadan bilgiyi alır, işler, biçim ve içeriğini değiştirir, depolar, gerektiği zaman geri getirir ve tepkiler üretir (Ulusoy ve diğ., 2006:260; Mayer, 2008: 168). Bu duruma açıklık getirmek için bilgi işleme kuramı temel olarak şu dört soruyu cevaplamaya çalışmaktadır:

- Yeni bilgi dışarıdan nasıl alınmaktadır?
- Alınan yeni bilgi nasıl işlenmektedir?
- Bilgi uzun süreli belleğe nasıl depolanmaktadır?
- Depolanan bilgi nasıl geri getirilmektedir? (Senemoğlu, 2007: 266)

Bu bağlamda bilginin istenildiği vakit geri getirilebilmesi için kısa süreli belleğe önemli görevler düşmektedir. Kısa süreli belleğin iki temel işlevi vardır. Birincisi gelen bilgiyi kısa süreli bellekte tutabilmek; ikincisi ise yeni karşılaşılan bilgilerle daha önceden karşılaşılmış olan bilgilerin ilişkilendirilmesi ve yeniden düzenlenmesidir. Bu nedenle kısa süreli belleğe çalışan bellek (working memory) de denir (Aydın vd., 2005: 218). Geri getirmenin temel ilkesi aslında etkili kodlamadır. Kodlamanın etkili olması ise anlamlandırma ile olanaklıdır. Eggen ve Kauchak'e (1992) göre bilginin anlamlılığını artırarak kodlama sürecini zenginleştirmede dört temel öge bulunmaktadır:

- Etkinlik,
- Örgütlenme,
- Ekleme,
- Bellek destekleyici ipuçları (Aktaran: Ulusoy vd., 2003:272).

Bellezza'ya (1981) göre bellek destekleyiciler, "Bilgiyi daha kolay genellenebilir duruma getirmek amacıyla kullanılan kodlama ve/veya örgütlenme stratejileri" olarak tanımlanabilir (akt: Açıkgöz, 2003:311; Mastropieri ve Scruggs, 1990). Bellek destekleyicilerin temel işlevi, yeni bilgilerin öğrencilerin hali hazırda uzun süreli belleklerinde mevcut olan bilgileriyle ilişkilendirilmesi için bir yol çizmektir. Yeni kazanılan bilgiler ne kadar sağlam ilişkilerle oluşturulursa, bellekte o kadar uzun süre kalır (Mastropieri ve Scruggs, 1998). Bilinen bir kelimedenden yola çıkarak yeni kazanılan kelimeyi bu bilinen kelimeye bağlayarak somutlaştırmak, öğrenilecek bilgiyi bellek destekleyicilerle desteklenmesi, unutmaya oranını düşürebilir ve akademik başarıyı olumlu yönde etkileyebilir (Kıroğlu ,2010 ; Sünbül vd., 2004 ; Göl, 2009 ; Belfior ve Şener, 2000 ; Çalık, Ayas ve Coll, 2009; Scruggs, Mastropieri ve Mcduffie ,2007; Brazley,2008).

Bu stratejiler öğretmenler tarafından oluşturularak öğrencilere hazır sunulabileceği gibi öğrenciler tarafından oluşturularak da kullanılabilir. Bellek destekleyici ipuçları arasında önemli bir yere sahip olan ve en çok kullanılanı akronyumdur. Akronyumlar listelenen kelimelerin ilk harflerinin birleştirilmesiyle yeni kelimeler üretmektir (Kleinheksel ve Summy, 2003). Çoğunlukla literatürde kullanılan örnek ise "HOMES" dir. Bu kelime Kuzey Amerika'daki 5 büyük gölün akronyumudur. H:Huron, O: Ontario, M: Michigan, E: Erie, S: Superior. Önemli olan Homes ile büyük göller arasındaki ilişkinin kurulmasıdır. Ancak büyük göller tam olarak öğrenilmemişse, bunların baş harfleri bilmek çok da yeterli olmayacaktır (Mastropieri ve Scruggs, 1998).

Akronymlar oluşturulurken ilk olarak, hatırlanacakların listesi yapılır. Daha sonra, kesin sırada hatırlanmasının zorunlu olup olmadığına bakılır. Akronyumu meydana getiren harfler bir kelime oluşturuyorsa araya başka harfler veya kelimeler eklenerek yeniden düzenlenmesi gerektiğine karar verilerek sonlandırılır. Burada dikkat edilmesi gereken akronyumu oluşturduktan sonra ortaya çıkan kelime ile o kelimenin gerçek hayattaki kullanımı arasında ilişki kurabilmektir. Aksi takdirde hatırlanacak listeyi sadece ilk harflerine göre basit bir şekilde şifrelemek etkili olmayabilir veya hatırlanma oranını düşürebilir.

Yapılan araştırmalar, bellek destekleyici stratejilerin öğrencilerin başarılarını artırdığı ve öğrenmeye karşı istek oluşturduğunu göstermektedir (Irish ,2002; Troutt –Ervin ,1990; Purnell ve Solman ,1991; Delosh, 1996; Hsu ,1999; Kirk, 2003). Sadece akronyum değil, diğer bellek destekleyici ipuçları (loci, askı-kanca, bağ, anahtar sözcük, ritim-kafiye gibi) da yeri geldiğinde kullanarak öğrencilerin anlamlı ve kalıcı öğrenmelerine katkı

sağlanabilir. Öğrencilerin bu bellek destekleyici ipuçlarını yeterince bilmediğini ve duymadığını göz önünde bulundurarak öğretmenlerin bunları kullanması bir noktada görevi haline gelmektedir. Bu nedenle, eğitimin amacının sadece öğrenciye hazır bilgilerin sunulması değil, aynı zamanda onlara “nasıl öğreneceklerini öğretmektir” görüşü önem kazanmaya başlamıştır (Fidan ve Erden, 1998).

Çalışmanın Amacı

Bu çalışma, bazı konuların zorluk çekerek öğrenildiği gözlemlendikten sonra yapılmaya karar verilmiştir. Ezber diyebileceğimiz veya çağrışımı az olan bu konuların öğretiminde öğrenciler zorlanmaktadır. Bu noktada öğretmene önemli bir görev düşmektedir. Kendi tecrübe ve deneyimlerinden hareketle öğrencilere yeni öğreteceği konuları daha önceki konularla veya yaşamla ilişkilendirerek sunmaktır. Bu sayede öğrenciler hem daha kolay öğrenecek hem de anlamlı öğrenecektir.

Bu çalışmada bellek destekleyici ipuçlarından akronymlar seçilmiştir. Öğretmenler kendi oluşturdukları akronymlar sayesinde öğrencilerinin anlamlı ve kalıcı öğrenmelerini oluşturmaya katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda bilgiyi geri getirme noktasında da yapılan çağrışımlar süreci kolaylaştıracaktır. Bu nedenlerden bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının göreve başladıklarında ders anlatırken kullanacakları akronymları tespit etmek ve bunu daha çok nasıl uygulayacaklarını ortaya çıkarmaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik (olgu bilim) yaklaşım kullanılmıştır. Olgu bilim çalışmaları, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanır (Büyüköztürk ve diğ., 2011:19). Bireyler aynı dünyada ve ortamda yetişmesine rağmen, aynı olayları farklı şekilde anlamakta ve yorumlamaktadır. Fenomenolojik araştırmalar, insanların yaşadıkları evren içinde karşılaştıkları fenomenlerle ilgili olarak ne algıladıkları, ne anladıkları ve deneyimlerinin neler olduğu ile ilgilidir. Fenomenolojik araştırmanın amacı, insanların bir fenomenin belirli bir yönünü tecrübe etmede, yorumlamada, anlamada veya kavramsallaştırmada ortaya koydukları farklı yolları tanımlamaktır (Çepni, 2010; Ashworth ve Lucas, 1998).

Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2014–2015 öğretim yılında, Isparta ilinde özel bir dershanede KPSS’ ye hazırlan öğretmen adaylarından toplam 210 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, örneklem belirlenirken amaçlı örneklem alma yoluna gidilmiştir. Derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumları seçebilmek için bu örneklem kullanılmıştır (Büyüköztürk ve diğ., 2011). Bu çalışmada da çalışma grubuna dâhil olan öğrencilerin ulaşılabilirliğinden dolayı amaçlı örneklem kullanılmıştır. Araştırmada gönüllülük esas alınmış ve katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuştur. Katılımcılara ait kişisel bilgiler ayrıntılı olarak Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların kişisel özellikleri

	Bay	Bayan
Cinsiyet	92	118
Yerleşke	Merkez	İlçe
	144	66
Branş	Tarih, Coğrafya, Sosyal Bilgiler	Türkçe, Edebiyat
	21	26
		Fizik, Kimya, Biyoloji, Fen Bilgisi
		Diğerleri
		43
		120

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin tamamı, araştırmacı tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile elde edilmiştir. Bu teknikle, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlamıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sahip olduğu belirli düzeyde standartlık ve aynı zamanda esneklik nedeni ile eğitim bilim araştırmalarında daha uygun bir teknik görünümü vermektedir. (Ekiz, 2003). Formun hazırlanmasında öncelikle ilgili literatür taranmış, elde edilen bilgiler

doğrultusunda ön uygulama amaçlı görüşme soruları ortaya çıkarılmıştır. Forma yönelik olarak beş öğretmen üyesinden uzman görüşü alınmış ve yapılan dönütler. Daha sonra 30 kişi ile yapılan ön deneme sonucunda, soruların bazılarında düzeltmeler yapılmış ve forma son şekli verilmiştir. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu, öğretmen adaylarının kendi ürettikleri ve görev yaparken de kullanacakları akronymları tespit etmeye yönelik amacıyla 4 sorudan oluşmaktadır. Görüşme formunda yer alan ve öğretmen adaylarına yöneltilen sorular şu şekildedir:

- Sizce hangi derste daha çok akronym kullanmaya ihtiyaç vardır?
- En çok kullandığınız akronymlar nelerdir?
- En çok neleri akronymlaştırmaya ihtiyaç duyuyorsunuz?
- Akronymları oluştururken nasıl yapıyorsunuz?

Nitel araştırmada güvenilirlik önemli bir sorun olduğu için araştırmacı güvenilirliği arttırmak için bazı önlemler almıştır. Kullanılan stratejinin nasıl kullanıldığının belirgin halde verilmesi ve bu şekilde diğer araştırmacıların da bu stratejiyi benzer bir biçimde kullanabilmesine olanak tanınması öngörülmüştür (Silverman, 2000; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmacı izlediği aşamaları ayrıntılı ve açık bir biçimde rapor ederek araştırmanın dış güvenilirliğini; araştırma sonuçlarını kendi bakış açısıyla okuyucuyu ikna etme çabası güderek de araştırmanın iç güvenilirliği artırmaya çalışmıştır. Yine bulguların bir kısmı aynen verilerek araştırmanın iç güvenilirliğini önemli ölçüde arttırılmıştır (Türnüklü, 2001; Robson, 1999).

Verilerin Analizi

Araştırmacı tarafından veriler önce bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiş sonra da nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. İçerik analizinde amaç, toplanan verileri açıklayabilmek için kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İçerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilir. Bunlar; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanmasıdır. Verilerin kodlanması aşamasında araştırmacı elde ettiği verileri inceleyerek, anlamlı bölümlere ayırmaya ve her bölümün kavramsal olarak ne anlam ifade ettiğini bulmaya çalışmıştır. Temaların bulunması aşamasında, önce kodlar bir araya getirilmiş ve incelenmiştir. Kodlar arasındaki ortak yönler bulunmaya çalışılmıştır. Daha sonra kodlar kategorize edilmiş ve toplanan verileri düzenlemek için bir sistem oluşturmuştur. Son aşamada ise araştırmacı bu sisteme göre elde edilen verileri düzenlemiş yorumlamıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

BULGULAR

Öğretmen adaylarının akronymları daha çok hangi derslerde, neleri öğretirken ve nasıl kullanacaklarını belirlemek amacıyla yapılan birebir görüşmelerin temel alındığı bu çalışmada, öğretmen adaylarının verdikleri cevaplar incelendiğinde şu bulgulara ulaşılmıştır:

1-Akronymların En Çok Kullanıldığı Dersler ile İlgili Bulgular;

Tablo 2: Derslere Göre Üretilen Akronym Sayıları

Dersler	Örneklem	Söylenen akronym çeşidi
Tarih	210	42
Coğrafya	210	26
Fen Bilgisi	210	8
Türkçe	210	6

Tablo 2’de öğretmen adaylarının farklı derslerde kullanmak istedikleri akronym sayılarına yer verilmiştir. Çalışmaya katılan 210 öğretmen adayı, hem kendi alanlarında hem de başka derslerde ürettikleri akronymları söylemiştir. En fazla Tarih dersi için (n=42), daha sonra Coğrafya dersi için (n=26) için akronym üretilmiştir. Türkçe ve Fen Bilgisi dersi için ise üretilen akronym sayısı çok fazla değildir. Öğretmen adaylarının bilhassa Tarih ve Coğrafya gibi derslerde fazla akronym üretmeleri, bu derslerde hatırlanması gereken durumların ezbere daha yakın olduğunu gösterebilir.

2- En çok kullanılan akronymlar ile ilgili bulgular;

Tablo 3: Tarih Dersi İle İlgili Akronymlar

Yapılan akronym ve nasıl akılda tutulduğu	Akılda tutulmak istenen konu ve özelliği	Öğrenilmek istenen konunun açıklaması
SIKBOĞAZDOY (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Sevr antlaşmasındaki başlıklar (Maddeler)	Sınırlar, İstanbul, Kapitülasyonlar, Boğazlar Komisyonu, Duyunu Umumiye, Ordunun Terhisi, Yabancı Okullar
CİTOS (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Atatürk döneminde kurulan siyasi partiler (Maddeler)	Cumhuriyet Halk Partisi, İ., Terakki Perver, O..., Serbest Cumhuriyet Fırkası
AHİM (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Atatürk'ün kuruluşunda rol oynadığı yayınlar (Maddeler)	Anadolu Ajansı, Hakimiyet-i Milliye, İrade-i Milliye, Minber
PALYAÇOM (Sadece ilk harfi kodlayarak)	I. Dünya savaşında kurulan yeni uluslar (Yerleri)	Polonya, Avusturya, Letonya, Yugoslavya, Çekoslovakya, Macaristan
BİR İKİ KASAB (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Batı cephesindeki savaşlarının sırası (Sırası)	I. İnönü, II. İnönü, Kütahya – Eskişehir, Sakarya, Büyük Taarruz
KİN (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Anadolu Selçuklu devletine başkentlik yapan şehirler (Yerleri)	Kayseri, İznik, Niğde
CAFER (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Demokrat partiyi kuranlar (Kişileri)	Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü, E..., Refik Koraltan
GEMİCİ HAKKO (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Anadolu beylikleri (Maddeler)	Germiyanogulları, Eretma devleti, Menteşeoğulları, Candaroğulları, Hamitoğulları, Aydınoğulları, Karamanoğulları, Karesioğulları, Osmanoğulları
KARAR (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Terakki Perver Cumhuriyet fırkasının kurucuları (Kişileri)	Kazım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Rauf Orbay, Refet Bele
FİRÇA Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (Diğer ülkelere FİRÇA atma yetkisi var)	Birleşmiş milletler güvenlik konseyinde bulunan daimi üyeler (Yerleri)	Fransa, İngiltere, Rusya, Çin, ABD
BMV Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (Kadınlar BMV 'yi sırayla şu şekilde para biriktirerek alır)	Kadınlara verilen haklar (Sırası)	Belediye, Muhtar, Vekil
MİDAS Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (Midas Yunancada şehir demektir. Birinci beylikleri şehir gibi hatırlıyorum)	Birinci beylikler (Maddeleri)	Mengücekliler, İzmir Çaka Beyliği, Danişmentliler, Artuklular, Saltuklular
MİLAT Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (I. İnönü bizim için MİLAT oldu)	I. İnönü savaşının sonuçları (Maddeleri)	Moskova Ant, İstiklal Marşı Kabulü, Londra Konferansı, Afganistan'la Dostluk Ant, Teşkilatı Esasiye
TAYYAR (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Balkan antantı devletleri (Yerleri)	Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya, Romanya

SEV DEB... (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Vilayet-i Sitte (Yerleri)	Sivas, Erzurum, Van, Diyarbakır, Elazığ, Bitlis
SAKAR (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Berlin antlaşmasıyla bağımsız olan ülkeler (Yerleri)	Sırbistan, Karadağ, Romanya
KAB (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Berlin antlaşmasıyla Rusya ya verilenler (Yerleri)	Kars, Ardahan, Batum
HIRBO (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Lozan antlaşmasında çözümlenemeyen sorunlar (Maddeleri)	Hatay sorunu, Irak sınırı, Rum patrikhanesi, Boğazlar, Osmanlı borçları
ZAMAN Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (I.Meşrutiyette ZAMAN 'IN aydınları şunlardı)	I. Meşrutiyet dönemi aydınları (Kişileri)	Ziya Paşa, Ahmet Mithat, Mustafa Fazıl Paşa, Ali Suavi, Namık Kemal
GMK Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Gazi Mustafa Kemal doğu sınırlarımızı hep şu antlaşmalarla çizmek istedi.</i>)	Doğu sınırlarımızın çizildiği antlaşmalar (Maddeleri)	Gümrü, Moskova, Kars
KABSAR Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Misaki milli şu maddeleri KAPSAR</i>)	Misaki milli maddeleri (Maddeleri)	Kapitülasyonlar, Araplar, Boğazlar, Sınırlar, Azınlık, Referandum
BEST-VAN... (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Erzurum kongresine katılan doğu illeri (Yerleri)	Bitlis, Erzurum, Sivas, Trabzon, Van
HAYATİ ABİ VE VAKİT (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Milli mücadele yanlısı basın kuruluşları (Maddeleri)	Hâkimiyet-i milliye, Albayrak, Yenigün, Açıköz, Tasvir-i Efkari, İstikbal ve irade-i milliye, AA(Anadolu ajansı), B ikdam, Vakit
12HACERİM Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>12 HACERİM benden şu takvimleri kullanmamı istedi</i>)	Kullandığımız takvimler (Sırayı)	12 (Hayvanlı Türk Takvimi) , H (Hicri) , A c (Celali) e, R (Rumi)i, M (Miladi)
SENTES (Sadece ilk harfi kodlayarak)	I. Dünya savaşı barış antlaşmaları kronolojisi (Sırayı)	Versay (Almanya) , Senjermen (Avusturya) , Nöyyi (Bulgaristan) , Trianon (Macaristan) , Sevr (Osmanlı)
SAÇAK Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Atatürk cephede düşmanları salkım SAÇAK dağıttı</i>)	Atatürk'ün I. Dünya savaşında savaştığı cepheler (Yerleri)	Suriye, Çanakkale, Kafkas
CAKAS (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Atatürk'ün savaştığı cepheler (Yerleri)	Conkbayırı, Anafartalar, Kireçtepe, Arıburnu, Sedülbahr
VARİL Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Osmanlı Devleti şu ülkelere VARİL ile petrol taşıdı</i>)	Osmanlı Duraklama dönemi siyasi ilişkileri (Yerleri)	Venedik, Avusturya, Rusya, İran, Lehistan
KEM Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (<i>Yabancı devletler şu konularda bize KEM gözlemlerle baktı</i>)	Lozanda Atatürk'ün asla taviz verilmemesi gereken konular (Maddeleri)	Kapitülasyonlar, Ermeni sorunu, Misaki milli sınırları
SINAV II (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Haçlılarla yapılan savaşlar (Maddeleri)	Sırpındığı, I. Kosova, Niğbolu, Varna, II. Kosova
GUSAKAL (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Türklerin kullandığı alfabeler (Maddeleri)	Göktürk, Uygur, Sogd, Arap, Kiril, Latin
TAMBAR (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Nabucco doğal gaz boru hattı projesine ortak olan ülkeler (Yerleri)	Türkiye, Avusturya, Macaristan, Bulgaristan, Almanya, Romanya

FİJİ (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Lozan antlaşması için garantör devletler (Yerleri)	Fransa, İngiltere, Japonya, İtalya
AKSİ Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (<i>Lozan antlaşmasında yabancı ülkelerin isteklerinin AKSİ kendi lehimize çözümlendi</i>)	Lozan antlaşmasında lehimize çözülen meseleler (Maddeleri)	Azınlık, Kapitülasyonlar, Savaş tazminatı, İstanbul
SEVDAM (Sadece ilk harfi kodlayarak)	II. Mahmut dönemi askeri alanda yapılan islahatlar (Maddeleri)	Sekbanı Cedit, Eşkinci Ocağı, Vakayi Hayriye, Daruşurayı Askeriye, Asakiri Muhammediye, Mızıkayı Hümayun
İDİ Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (<i>Şu ülkeler Euro kullanmıyor İDİ</i>)	Euro kullanmayan ülkeler (Yerleri)	İsveç, Danimarka, İngiltere
TİMHA (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Tanzimatla yapılan islahatlar (Maddeleri)	Tanzimat, İdare, Maliye, Hukuk, Askeriye
İÇİNİS Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (<i>Yabancı ülkeler şu donanmalarda içki İÇİNİS ve orayı yakınız dedi</i>)	Osmanlı Devletinin donanmalarının yakıldığı yerler (Yerleri)	İnebahtı, Çeşme, İ....,Navarin,İ....S....inop
MEBA (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Balkan savaşlarında kaybettiğimiz yerler (Yerleri)	Makedonya, Ege adaları, Batı Trakya, Arnavutluk
BİD (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Milletvekilinin düşmesinde meclis kararı gereken haller (Maddeleri)	Bağdaşmazlık, İstifa, Devamsızlık
SOBAYAK Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Osmanlı Devleti şu devletlere hadi SOBAYAK dedi</i>)	I.Balkan savaşına katılan devletler (Yerleri)	Sırbistan, Osmanlı, Bulgaristan, Yunanistan, Karadağ
EVRAK Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (<i>Tanzimat fermanındaki EVRAK'IN içeriği şu şekildeydi</i>)	Tanzimat fermanının içeriği (Maddeleri)	Eşitlik, Vergi, Rüşvet, Askerlik, Koruma

Tablo 3'te, Tarih dersiyle ilgili 210 öğretmen adayı tarafından üretilen 42 çeşit akronyuma yer verilmiştir. Tarih dersinin ezbere dayalı, soyut, kronolojik ve çok fazla olaylardan meydana geldiğini göz önünde bulundurursak en fazla bu derste akronyum üretilmesi de anlamlıdır. Özellikle hatırlamaya dayalı konularda kişilere somut yaşantılar sunarak öğretme şansınız yoksa, öğreteceğimiz konuyu bazı yollarla çağrışım kurarak öğretmeliyiz. Örneğin, bir öğretmen adayının Birleşmiş milletler güvenlik konseyinde bulunan daimi üyeleri (Fransa, İngiltere, Rusya, Çin, ABD) FIRÇA olarak akronyumlaştırmaları ve 'bu ülkelerin diğer ülkeler üzerinde fırça atma yetkisi var' şeklinde çağrışım kurdurtması son derece anlamlı öğrenmeye ve bilgiyi uzun süreli bellekten geri getirmeye yardımcı olmaktadır. Yine başka bir öğretmen adayının, I.İnönü savaşının sonuçlarını (Moskova Ant, İstiklal Marşı Kabulü, Londra Konferansı, Afganistan'la Dostluk Ant, Teşkilatı Esasiye) MİLAT olarak akronyumlaştırmaları ve 'bu sonuçlar Türk milleti için bir milattir' şeklinde çağrışım kurdurtması tarihle alakalı ve konuyu hatırlatıcı şekildedir.

Bunların yanında öğretmen adaylarının, Balkan savaşlarında kaybettiğimiz yerleri MEBA, Tanzimatla yapılan islahatları TİMHA, II. Mahmut dönemi askeri alanda yapılan islahatları SEVDAM, Lozan antlaşması için garantör devletleri FİJİ, Türklerin kullandığı alfabeleri GUSAKAL, Atatürk'ün savaştığı cephe i ÇAKAS, Erzurum kongresine katılan doğu illerini BEST-VAN... olarak akronyumlaştırmaları, akılda tutulmak istenen konuyla alakalı olmasa da çağrışım kurmaya yöneliktir.

Yine bazı öğretmen adaylarının sadece ilk harfi kullanarak akronyumun yeterli olamayacağı düşüncesiyle, I.Balkan savaşına katılan devletlerini (Sırbistan, Osmanlı, Bulgaristan, Yunanistan, Karadağ) SOBAYAK (*Osmanlı*

*Devleti şu devletlere hadi **SOBAYAK** dedi*), Osmanlı Duraklama dönemi siyasi ilişkilerini (Venedik, Avusturya, Rusya, İran, Lehistan) VARIL (*Osmanlı Devleti şu ülkelere **VARİL** ile petrol taşıdı*), Atatürk'ün I. Dünya savaşında savaştığı cepheleri (Suriye, Çanakkale, Kafkas) SAÇAK (*Atatürk cephede düşmanları salkım **SAÇAK** dağıttı*) olarak akronümüştür, akılda tutulmak istenen şeyi alakasız da olsa cümlede kullanarak anlamlı hale getirmeye çalıştıklarını göstermektedir. Öğrenilecek bilginin ezberlenmesi yerine bu şekilde çağrışımlar oluşturulmaya çalışılması, bilginin anlamlı olmasının öğrenme açısından daha etkili olduğunun göstergesidir.

Tablo 4: Coğrafya Dersi İle İlgili Akronimler

Yapılan Akronym	Akılda Tutulmak İstene	Öğrenilmek istene
	Konu	Konunun Açıklaması
BEŞPAY (Sadece ilk harfi kodlayarak)	İç Anadolu'da Yetişen Ürünler (Ürünleri)	Buğday, Elma, Şeker Pancarı, Patates, Arpa, Yeşil Mercimek
BEBEK Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Bor çıkarılan yerlerden oyuncak BEBEK aldım</i>)	Bor Çıkarılan Yerler (Yerleri)	Balıkesir, Eskişehir, Bursa, Eskişehir, Kütahya
KADER Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Bakır çıkarılan yerlerde insanların KADER'i değişir.</i>)	Bakır Çıkarılan Yerler (Yerleri)	Kastamonu, Artvin, Diyarbakır, Elazığ, Rize
FETİHDE (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Demir Çıkarılan Yerler (Yerleri)	Faraşa, Eymir, Torbalı, İskenderun Hekimhan, Divriği, Ereğli
KÜFİ (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Dünya Genelinde İlk Sırada Yer Aldığımız Ürünler (Yerleri)	Kayısı, Üzüm, Fındık, İncir
HET (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Enerji Üreten Göller (Yerleri)	Hazar, Eğirdir, Tortum
KAYIP SAKAL Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Rüzgar yüzünden kaybolan KAYIP SAKAL'IMI arıyorum</i>)	Türkiye'de Etkili Olan Rüzgârlar (Maddeleri)	Karayel, Poyraz, Samyeli (keşişleme), Kible, Lodos,
KİM BU Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>KİM BU civanın çıkarıldığı yerleri biliyor</i>)	Civanın Çıkarıldığı Yerler (Yerleri)	Konya, İzmir, Manisa B....., Uşak
SOKAK Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Bizim SOKAK'IN ismini karstik göller koyalım</i>)	Karstik Göller (Yerleri)	Suğla, Obruk, Kestel, Avlan, Kızılören
OHA Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>OHA siz daha doğalgaz sitemine geçmediniz</i>)	Doğalgaz Tesisleri (Yerleri)	Ovaakça, Hamitabat, Ambarlı
MUSİBET Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Bir MUSİBET bin tektonik gölden iyidir</i>)	Tektonik Göller (Yerleri)	Manyas, Ulubat, Sapanca, İznik, Beyşehir, Eğirdir, Tuz
MUSTİ Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>MUSTİ Marmara Bölgesinde hangi gölleri gezdin</i>)	Marmara Bölgesindeki Göller (Yerleri)	Manyas, Ulubat, Sapanca, Terkos, İznik
HAMKEK (Sadece ilk harfi kodlayarak)	İç Anadolu'nun Volkanik Dağları (Yerleri)	Hasan, Melendiz, Karadağ, Erciyes, Karacadağ
ZÜHTİ Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (<i>Ege bölgesinin Muğla ilinde çekilen Düriye'nin Güğümlerindeki ZÜHTİ karakterini kim oynuyor</i>)	Ege Bölgesinin Birinci Olduğu Ürünler (Ürünleri)	Zeytin, Üzüm, Haşhaş, Tütün, İncir
GEÇİT Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (Akdeniz Bölgesinde çok sayıda GEÇİT bulunur)	Akdeniz Bölgesinde Bulunan Geçitler (Yerleri)	Çubuk, Sertavul, Gülen, Belek
YENİDEN Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (<i>Bir ilin bölgedeki yeri YENİDEN belirleniyor</i>)	Bölgelerin Ayrılmasında Etkili Olan Faktörler (Maddeleri)	Yer şekilleri, Ekonomi, Nüfus ve Yerleşme, İklim ve Bitki Örtüsü, Denize Göre Konum

HAS (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Yeşil Irmaktaki Barajlar (Yerleri)	Hasan Uğurlu, Almos, Suat Uğurlu
GEMİYİ SATSAM (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Akdeniz de yetişen ürünler (Ürünleri)	Gül, Muz, Yer Fıstığı, Susam, Turunç, Soya Fasulyesi, Mısır
HOKKA Sadece ilk harfi kodlayarak)	Kızılırmak nehri üzerinde bulunan barajlar (Yerleri)	Hirfanlı, Kesikköprü, Kapulukaya, Altınkaya
KAK Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>KAK Fırat nehri üzerindeki barajları gezelim</i>)	Fırat nehri üzerinde bulunan barajlar (Yerleri)	Keban, Atatürk, Karakaya
HUCOB (Sadece ilk harfi kodlayarak)	İç Anadolu Bölgesindeki Platolar (Yerleri)	Haymana,Uzunyayla, Cihanbeyli, Obruk, Bozok
TAKKE Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>Kafamı bir TAKKE takip şu Akdeniz Bölgesindeki karstik ovaları bir gezsem</i>)	Akdeniz Bölgesindeki Karstik Ovalar (Yerleri)	Tefenni, Acıpayam, Korkuteli, Kestel, Elmalı
MAYBAM (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Ege Bölgesinde Bulunan Kırık Dağlar (Yerleri)	Madra, Aydın, Yunt, Bozdağ,A.....,Menteşe
UYSAT (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Heyelan Set Gölleri (Yerleri)	Uzungöl, Yedigöller, Sera, Abant, Tortum
KİTAP Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (<i>KİTAP'LARDA ülkemizde bulunmayan madenleri hiç yazmıyor</i>)	Ülkemizde Bulunmayan Madenler (Maddeleri)	Kobalt, Titanyum, Platin
KİMDELİ KABAKÇI (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Doğu Anadolu Bölgesinde Çıkarılan Madenler (Maddeleri)	Krom, Magnezyum, Demir, Linyit, Kükürt, Brom, Kaya Tuzu, Çinko

Tablo 4'te, Coğrafya dersiyle ilgili 210 öğretmen adayı tarafından üretilen 26 çeşit akronyuma yer verilmiştir. Coğrafya dersi öğrencilere Tarih dersine göre daha somut yaşantılar sağlama imkanı olmasına rağmen gerek yetişen ürünlerin dağılımı, gerek çıkan madenlerin yerleri vs. açısından akılda tutulacak olan bilgilerin anlamlı hale getirilmesi ve çağrışım kurarak öğrenmeye ihtiyacı doğurabilir.

Örneğin, bir öğretmen adayının Ege Bölgesinin Birinci Olduğu Ürünleri (Zeytin, Üzüm, Haşhaş, Tütün, İncir) ZÜHTİ olarak akronyumuştürması ve 'Ege bölgesinin Muğla ilinde çekilen Düriye'nin Güğümlerindeki ZÜHTİ karakterini kim oynuyor' şeklinde çağrışım kurdurtması son derece anlamlı öğrenmeye ve bilgiyi uzun süreli bellekten geri getirmeye yardımcı olabilmektedir. Yine başka bir öğretmen adayının, Bölgelerin Ayrılmasında Etkili Olan Faktörleri (Yer şekilleri, Ekonomi, Nüfus ve Yerleşme, İklim ve Bitki Örtüsü, Denize Göre Konum) YENİDEN olarak akronyumuştürması ve 'Bir ilin bölgedeki yeri YENİDEN belirleniyor' şeklinde çağrışım kurdurtması gerçek hayattaki durumuyla ilişkilendirildiği için çağrışım düzeyi yüksek bir akronyumdur.

Bunların yanında öğretmen adaylarının, Marmara Bölgesindeki Gölleri MUSTİ, Doğalgaz Tesislerini OHA, Dünya Genelinde İlk Sırada Yer Aldığımız Ürünleri KÜFİ, Bakır Çıkarılan Yerleri KADER, Heyelan Set Göllerini UYSAT, Ege Bölgesinde Bulunan Kırık Dağları MAYBAM olarak akronyumuştürmaları, akılda tutulmak istenen bilgiyle çok fazla ilişkili olmasa da yine çağrışım kurmaya yöneliktir şeklinde yorumlayabiliriz.

Yine bazı öğretmen adaylarının sadece ilk harfin kullanarak akronyumun çok da yeterli olamayacağı düşüncesiyle, Akdeniz Bölgesindeki Karstik Ovaları (Tefenni, Acıpayam, Korkuteli, Kestel, Elmalı) TAKKE (*Kafamı bir TAKKE takip şu Akdeniz Bölgesindeki karstik ovaları bir gezsem*), Ülkemizde Bulunmayan Madenleri (Kobalt, Titanyum, Platin) KİTAP (*KİTAP'LARDA ülkemizde bulunmayan madenleri hiç yazmıyor*), Tektonik Gölleri (Manyas, Ulubat, Sapanca, İznik, Beyşehir, Eğirdir, Tuz) MUSİBET (*Bir MUSİBET bin tektonik gölden iyidir*) olarak akronyumuştürmaları, akılda tutulmak istenen bilgiyi cümlede ilişkisiz de olsa kullanarak çağrışım oluşturmaya çalıştıkları yorumu yapılabilir.

Tablo 5: Fen Bilgisi Dersi İle İlgili Akronymlar
Yapılan Akronymum

Yapılan Akronymum	Akılda Tutulmak İstenen Konu	Öğrenilmek istenen Konunun Açıklaması
İPMAT (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Mitoz hücre bölünmesi 5 basamakta gerçekleşir (Sırayı)	İnterfaz . Profaz- Metafaz- Anafaz-Telefaz
HATAY LİSESİ'NİN NAMLI KİMYACISI RABİYA'NIN CESEDİNİ FILATIP ATTI. (Sadece ilk harfi kodlayarak)	1A Grubu Elementler (Alkali Metaller) (Sırayı)	H, Li, Na, K, Rb, Cs, Fransiyum
FLOR KLORUN BURNUNU ISIRIP ATTI (Sadece ilk harfi kodlayarak)	7A Grubu Elementler (Halojenler) (Sırayı)	F, Cl, Br, I, At
HERGELE NECİP ARSIZ KARISINI KESİP RENDELEDİ. (Sadece ilk harfi kodlayarak)	8A Grubu Elementler (Soygazlar) (Sırayı)	He, Ne, Ar, Kr, Xe, Rn,
PARAN VARSA NE RAHAT (Sadece ilk harfi kodlayarak)	İdeal Gaz Denklemi (Formülü)	PV=NRT
B...K Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek (Çünkü kalın bağırsakta dışkı kısa bir süre depolanır)	Kalın Bağırsakta Sentezlenen Vitaminler (Olayı)	B ve K vitaminleri
ZİNCİRLİ PABUÇ ALSANA (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Yarısoy Metaller (Sırayı)	Zn, Cr, Pb, Al, Sn
KEL=MACİT Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (Kel Macit kel olduğundan kafası sıcaklık değişiminden etkilenir.)	Isı Hesaplaması (Formülü)	Q=MCΔt

Tablo 5'te, Fen Bilgisi dersiyle ilgili 210 öğretmen adayı tarafından üretilen 8 çeşit akronyuma yer verilmiştir. Fen bilgisi tarih ve coğrafya derslerine göre daha uygulamalı ve ezberden uzak bir ders olduğu için üretilen akronym sayısı da sınırlı kalmıştır. Üretilen akronymalarda daha çok sırayı ve formülü akılda tutmak için yapılan çağrışımlardır. Üretilen akronymların hemen hepsi neredeyse ilk harfi şifreleme şeklinde olmuştur. Örneğin, öğretmen adaylarının 1A grubu elementleri '*Hatay lisesi'nin namli kimyacısı Rabiya'nın cesedini filatip attı*', 7A grubu elementleri '*Flor klorun burnunu ısırıp attı*', 8A grubu elementleri '*Hergele necip arsız karısını kesip rendeledi*' şeklinde akronymlaştırmaları sırayı hatırlamak için ilk harflerden oluşan basit bir akronymdur.

Tablo 6: Türkçe Dersi İle İlgili Akronymlar
Yapılan Akronymum

Yapılan Akronymum	Akılda Tutulmak İstenen Konu	Öğrenilmek istenen Konunun Açıklaması
KETÇAP (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Sert sessizler (Ekleri)	p,ç,t,k
FİSTİKÇİ ŞAHAP (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Sert sessiz benzeşmesi (Ekleri)	f, s, t, k, ç,ş,h,p
ANASI MEZAR DİKECEKMİŞ (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Sıfat fiil ekleri (Ekleri)	An, ası, mez,ar, dik, ecek, mış
YAŞASIN (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Kaynaştırma harfleri (Ekleri)	n, s, ş, y
MAYIŞMAK (Sadece ilk harfi kodlayarak)	İsim fiiller (Ekleri)	Me, ı, mak,
SOMBAHÇEMİ (Sadece ilk harfi kodlayarak)	Birleşik yazılan "ki" bağlaçları (Ekleri)	Sanki, oysaki, mademki, belki, halbuki, çünkü, meğerki, illaki

Tablo 6'da, Türkçe dersiyle ilgili 210 öğretmen adayı tarafından üretilen 6 çeşit akronyuma yer verilmiştir. Türkçe dersi okuma, dinleme, konuşma ve yazma bileşenlerinden oluşur. Hem ana dilimiz olması hem de dersin yapısı gereği ezberi içinde barındırmamaktadır. Öğretmen adaylarının ürettiği akronymalara baktığımızda hepsi

eklerle ilgilidir. Bu durum Türkçe dersinin normalde akronyuma pek fazla gerek olmadığını göstermektedir. Örneğin, öğretmen adaylarının sert sessiz benzeşmesini '*fıstıkçı şahap*', Sıfat fiil eklerini '*anası mezar dikecekmiş*', Kaynaştırma harflerini '*yaşasın*', Birleşik yazılan "ki" bağlaçlarını '*som bahçemi*' şeklinde akronyumuştırmaları ekleri hatırlamak için ilk harflerden oluşan bir akronyumdur.

3- Nelerin akronyumuştırılmaya çalışıldığı ile ilgili bulgular;

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Daha Çok Neleri Akronyum Yatığı İle Bilgiler

Dersler	Neler akronyum yapıldığı	Frekans
Tarih	Maddeyi	18
	Yeri	17
	Sırayı	4
	Kişileri	3
Coğrafya	Yeri	19
	Ürünleri	3
	Maddeyi	4
Türkçe	Ekleri	6
Fen Bilgisi	Sırayı	5
	Formülü	2
	Olayı	1

Tablo 7'de, 210 öğretmen adayının hangi derslerde daha çok neleri akronyumuştırdıklarına dair bilgiler verilmiştir. En çok yerleri (n=36) ve maddeleri (n=18) öğrenirken akronyum ürettikleri görülmüştür. Yer isimleri ve bir olayı meydana getiren maddeler öğrenme açısından akılda tutulması zor olan bilgi yapılarıdır. Bunun için de farklı bellek destek destekleyici ipuçlarına ihtiyaç vardır. Bu çalışmada da öğretmen adayları hem tarih hem de coğrafya dersinde gerekli olduğu durumlarda hatırlama oranını ve çağrışım gücünü artırmak için akronyum üretmişlerdir. Derslerin kendine ait yapısı ve o dersin kapsamı bir noktada neyi akronyum yapma noktasında etkili olabilmektedir.

4- Akronyum yaparken nasıl yapıldığı ile ilgili bulgular;

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Akronyumu Nasıl Yaptığına Dair Bilgiler

Dersler	Nasıl akronyum yapıldığı	Frekans
Tarih	Sadece ilk harfi kodlayarak	26
	Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek	10
	Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak	6
Coğrafya	Sadece ilk harfi kodlayarak	12
	Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek	3
	Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak	11
Türkçe	Sadece ilk harfi kodlayarak	6
	Sadece ilk harfi kodlayarak	6
	Gerçek hayattaki kullanımına benzeterek	1
Fen Bilgisi	Kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak	1

Tablo 8'de, 210 öğretmen adayının akronyum yaparken nasıl bir yol izlediklerine dair bilgilere yer verilmiştir. Akronyum yapılırken ilk önce öğrenilecek konuların bir listesi yapıp daha sonra baş harflerinden bir şifre çıkartılır. Bu çıkartılan şifre öğrenilecek bilginin gerçek hayatla ilişkisini kurabildiğinde çağrışım gücü artacaktır. Ancak sadece ilk harfi şifrelemek bazen öğrenilecek bilgiyi geri getirmede güçlük yaratabilir. Öğretmen adayları akronyumları oluştururken 'sadece ilk harfi kodlama (n=50)', 'gerçek hayattaki kullanımına benzetme (n=14)', 'kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanma (n=18)' şeklinde yapmışlardır. Asıl istenilen ve anlamlı öğrenmeye katkı sağlayan akronyum çeşidi gerçek yaşamla ilişkilendirilendir. Ancak bu çalışmada ise öğretmen adaylarının bütün derslerde daha çok ilk harfi kodlama ve kodlamayı cümlede ilişkisiz biçimde kullanma

şeklinde akronymlar oluşturdukları gözlemlenmiştir. Bu durum aslında bilginin anlamlı hale getirilmesinin çok da kolay olamayabileceğini göstermektedir. Elbette yapılan tüm akronymlar anlamsal çağrışım açısından faydalı olacaktır. Yapılan akronyum gerçek yaşamla ne kadar çok ilişkili hale getirilebilirse, bilgiyi de uzun süreli bellekten geri getirmek de o kadar kolay olacaktır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğretmen adaylarının göreve başladıklarında ders anlatırken kullanacakları akronymları tespit etmek ve bunu daha çok nasıl uygulayacaklarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmada, öğretmen adaylarına uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Akronymlar bellek destekleyici olarak öğrenmede anlamlı öğrenmeyi sağlamak (Ulusoy vd., 2003) ve uzun süreli belleğe atılan bilgiyi geri getirmede çağrışım kurmaya yarayan bir yoldur (Kleinheksel ve Summy, 2003 ; **Arı, 2005** ; Karadüz, 2003). İnsanlar bilgiyi kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe atarken akronymlardan yararlanmaktadır. Bu çalışmada da öğretmen adaylarının akronymlardan yerleri (n=36), maddeleri (n=18), sırayı, kişileri, ürünleri, ekleri, formülleri, olayları öğrenirken yararlandıkları görülmüştür. Bu tarz bilgi yapıları özellikle yer ve maddeler ezbere yakın olduğu için böyle durumlarda anlamsal çağrışım yoluna gitmek (Senemoğlu, 2007) ve akronymları kullanmak faydalı olacaktır.

Yine öğretmen adaylarının en çok tarih (n=42) ve coğrafya (n=26) dersinde akronyum üretmeleri bu iki dersin içinde akılda tutulmak ve ezbere yakın bilgilerin fazla olmasından ileri gelmektedir. Bu iki dersin doğası gereği bilginin anlamlandırılmaya ve çağrışım yapmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak Türkçe ve Fen bilgisi dersinde üretilen akronyum sayısının az olması ise bu derslerin birinin dilimiz olması, ötekinin ise uygulama ağırlıklı olmasından kaynaklanabilir.

Üretilen akronyum kadar akronyumun nasıl yapıldığı da önemli bir konudur. Çünkü bilgi gerçek yaşamla ne kadar ilişkili ve anlamlı olursa o kadar geri getirmesi de kolay olacaktır (Demirel, 2008; Mastropieri ve Scruggs, 1998). Bu çalışmada göstermiştir ki öğretmen adaylarının üretmiş oldukları akronyumların büyük bir kısmı sadece ilk harfi kodlama (n=50) şeklindedir. Bu durum aslında çok tercih edilen bir durum değildir. Çünkü öğrenilecek bilgileri sadece ilk harflerini şifreleyerek anlamlandırmaya çalışmak zor olabilecektir. Onu gerçek anlamına yakın bir kodlama haline getirtmek gerekir. Öğretmen adayları gerçek hayatla ilişkilendirilebilecek (n=14) türden akronymlar da üretmişlerdir. Ancak üretilen akronymlar içinde oranı çok azdır. Bu durum bize aslında akronyum üretmenin çok da zor olmadığını ancak onu çok iyi özümseyip gerçek yaşamdaki kullanımına benzetmenin zor olduğunu göstermektedir. Zaten bunu yapabilirsek ezber denilen ve unutmaya yol açan bilgiler ortadan kalkacaktır (Kıroğlu, 2010; Göl, 2009; Brazley,2008; Mcduffie, 2007).

Gerçek hayattaki kullanımına benzetemese de bazı öğretmen adayları, sadece ilk harfleri kodlamanın da çok yararlı olmadığına inanmaktadır. Bu öğretmen adayları çokta anlamlı olmasa da kodlamayı cümlede ilişkisiz bir şekilde kullanarak (n=18) geri getirmenin ve hatırlamanın biraz daha kolay olacağına inanmaktadır. Bilgiyi doğrudan ilk harfi kodlayarak almaktansa, çok alakalı olmasa da biraz daha onu ilginç bir cümlede kullanmak bazen faydalı olabilir.

Bu çalışma göstermiştir ki her dersin kendine has bir doğası vardır. İnsanlar da bilgiyi öğrenmeye çalışırken farklı yöntemler kullanmaktadır. Bu yöntemlerin başında bellek destekleyici ipuçları gelmektedir. Akronymlar da bellek destekleyici ipuçları içerisinde çok kullanılan bir yöntemdir. Öğretmen adayları da başta Tarih ve coğrafya olmak üzere farklı derslerde akronyum üretmişlerdir. Akronymlar daha çok yer ve maddeleri sadece ilk harfi kodlayarak yapılmıştır.

Sonuç olarak, akronymlar hayatla ne kadar çok ilişkilendirilirse o kadar çağrışım gücü yüksek olacaktır (Mastropieri ve Scruggs, 1998). Başta akronyum olmak üzere diğer bellek destekleyici ipuçları da öğrenme sürecinde kullanılmalıdır (Çalık, Ayas ve Coll,2009; Belfior ve Şener,2000). Bellek destekleyici ipuçlarının başarıyı artırdığı ve öğrenmeye karşı istek oluşturduğuna dair araştırmalar yapılmaktadır (Carney ve Levin ,2000; Jitendra, Edwards ve Jacobson, 2004; Harris, Schumaker ve Deshler, 2011; Carlson, Buskist ve Martin, 2000; Keskinçilik, 2005; Mastropieri, Sweda ve Scruggs, 2000; Ölçüm, 2000; Kütük, 2007).

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ün. (2003). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. (Dördüncü Baskı). İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Andreasen, N.C. (2009). *Yaratıcı Beyin Dehanın Nörobilimi*. (Çev. Kıvanç Güney). Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Arı, R. (2005). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Asworth, P and Lucas, U. (1998). "What is 'world' of phenomenography?" *Scandinavian Journal of Educational Research*, 42(4), 415-431.
- Aydın, B, Akbağ, M, Tuzcuoğlu, S, Yayıcı, L ve Ağır, M. (2005). *Gelişim ve Öğrenme*. (Editör: Betül Aydın). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Belfior, P.J ve Şener, U. (2000). Mnemonics Strategy Development: Improving Alphabetic Understanding In Turkish Students, At Risk for Failure in EFL Settings, *Journal of Behavioral Education*, Volume 14, Number 2 (2005), 105- 115.
- Brazley, M. S. (2008). *The Effects of Mnemonic Keyword and Rote Methods of Vocabulary Instruction On The Immediate and Delayed Word Recall and Application by High School Students with Learning Disabilities*. The University of Memphis, United States.
- Büyüköztürk, Ş. Çakmak K, E, Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Carlson, N, R., Buskist, W. and Martin, N (2000). *Psychology: The Science of Behavior- European Adaptation*, (6. ed.). Great Britain: Pearson Education Limited.
- Carney, R. N and Levin, J. R. (2000). Fading Mnemonic Memories: Here's Looking Anew, Again!. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 499-508.
- Çalık, M., Ayas, A ve Call, R. K. (2009). Investigating the Effectiveness of an Analogy Activity in Improving Student's Conceptual Change For Solution Chemistry Concepts. *International Journal of Science & Mathematics Education*, 7(4), 651-676.
- Çepni S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*, Trabzon: Akademi Kitapevi.
- Delosh, E., L. (1996). *Effect Of Mnemonic Variables On Function And Category Learning*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Purdue University.
- Demirel, Ö. (2008). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Fidan, N ve Erden, M. (1998). *Eğitime Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Göl, F. (2009). *Coğrafya Dersinde Bellek Destekleyicilerin Erişi, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi (Ortaöğretim 10. sınıf)*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- Harris, M. L., Schumaker, J. B. and Deshler, D. D. (2011). The Effects of Strategic Morphoegical Analysis Instruction on the Vocabulary Performance of Secondary Students With and Without Disabilities. *Learning Disability Quarterly*. 34(1), 17-33.

Hsu, C., H. (1999). *The Effects Of a Combination Of a Mnemonic Imagery Strategy And Metacognitive Questioning On Learning Factual Information Of Histor.* Ph.D Thesis, The faculty of The Graduate School of The Univerty Of Texas.

Irish, C. (2002). Using Peg- and Keyword Mnemonics and Computer-Assisted Instruction To Enhance Basic Multiplication Performance in Elementary Students with Learning and Cognitive Disabilities, *Journal of Special Education Technology*, 17(4), 24-40 ERIC No: EJ662750.

Jitendra, A., Edwards, L., Sacks, G., & Jacobson, L. (2004). What Research Says About Vocabulary Instruction for Students with Learning Disabilities. *Exceptional Children*, 70(3), 299.

Karadüz, A. (2003). "Anlam ve Kavram İlişkisi". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 3 (1). <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/SBED/article/view/76>.

Keskinkılıç, G. (2005). *İlköğretim 6. Sınıf Fen Bilgisi Dersinde Uygulanan Bellek Destekleyici Stratejilerin (anahtar sözcük yöntemi) Öğrencilerin Erişi ve Tutumlarına Etkisi.* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programı ve Öğretim Bilim Dalı, Konya.

Kirk, E., P. (2003). *How Learning A Mnemonic Structure Influences Attention Demand At Retrieval.* Ph.D. Thesis, The Florida State Universty, College Of Arts And Sciences.

Kıroğlu, Ş. (2010). *Fen ve Teknoloji Öğretiminde Bellek Destekleyici Stratejilerin Öğrencilerin Başarıları Üzerine Etkileri,* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı/ Fen Bilgisi Eğitimi Programı, Konya.

Kleinheksel, K. A. and Summy, S. E. (2003). Enhancing Student Learning and SocialBehavior Through Mnemonic Strategies. *Teaching Exceptional Children*, 36(2), 30-35.

Kütük, R. (2007). *The Effect of Mnemonic Vocabulary Learning Strategy And Story Telling on Young Learners' Vocabulary Learning And Retention.* Çukurova University, Master of Arts, The Instute of Social Science Department of English Language Teaching, Adana.

Mastropieri, M. A., and Scruggs, T. E. (1988). Increasing content area learning of learning disabled students: Research implementation. *Learning Disabilities Research*, 4, 7-25.

Mastropieri, M.A., Scruggs, T. E. (1998). Enhancing School Success With Mnemonic Strategies. *Intervention in School Clinic*. 33(4), 201-208.

Mastropieri, M. A., Sweda, J. & Scruggs, T. E. (2000). Putting Mnemonic Strategies To Work In An Inclusive Classroom. *Learning Disabilities Research & Practice*. 15(2), 69-74. ERIC No: EJ608054.

Mayer R. E. (2008). *Information Processing. T. L. Good (Ed.) 21st century education : A reference handbook.* United States of America: Sage Publications.

Olcum, Y. (2000). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Bellek Destekleyicileri Erişi ve Kalıcılığa Etkisi.* Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Purnell, K, N and SOLMAN R.T. (1991). "The Influence of Technical Illustrations on Student"s Comprehension in Geography". *Reading, Research Quartely*. XXVI, 3: 277-299.

Robson, C. (1999). *Real World Research.* Oxford: Blackwell.

Scruggs, T. E., Mastreopieri, M. A and Mcduffie, K.A. (2007). Co- Teaching in Inclusive Classrooms: A Metasynthesis of Qualitative Research. *Exceptional Children*. 73 (4), 392-416.

Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, Ankara: Gönül Yayıncılık.

Silverman, D. (2000). *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*. London: Sage.

Sünbül, A. M., Yağız, D., Keskinılıç, G., Arslantař, S. (2004). İlköğretim Dördüncü Sınıf Fen Bilgisi Derslerinde Uygulanan Bellek Destekleyici Tekniklerin Öğrenci Eriřilerine Etkisi. *III. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6- 9 Temmuz İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

Troutt-Ervin, E.D. (1990). "Application of Keyword Mnemonics in Learning Terminology in the Colege Classroom". *Journal of Experimental Education*, LIX, 1: 31-41.

Türnüklü, A. (2001). Eđitimbilim Alanında Aynı Araştırma Sorusunu Yanıtlamak için Farklı Araştırma Tekniklerinin Birlikte Kullanılması, *Eğitim ve Bilim*, 26/120, 8-13.

Ulusoy, A ve diğ. (2006). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Ulusoy, A, Güngör, A, Akyol, A, Subaşı, G, Ünver, G, Koç, G. (2003). *Gelişim ve Öğrenme*. (Editör Ayten Ulusoy). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yıldırım, A ve şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A ve şimşek, H.(2011).*Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.